

การบริหารงานฝ่ายงานธุรการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา
อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย

**An Application of Sangahavatthu Four Click or Tap Here to Enter Text for
General Administrative Management at Na Nang Phatthana
Suksa School Phonphisai District Nongkhai Province**

พระวัฒน์ชัย บุญญชัยโย,
พระครูจิรธรรมธัช และ สมเดช นามเกต
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาหนองคาย
**PhraWathanachai Boonyajayo,
Phrakrujiradhammathach and Somdet Namket**
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nong khai Campas, Thailand
Corresponding Author; E-mail: wathanachai99@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1.เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ของบุคคลากรฝ่ายงานธุรการ ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา 2.เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานฝ่ายงานธุรการของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย 3. เพื่อศึกษาการบริหารงานฝ่ายงานธุรการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคายดำเนินการวิจัยโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้สอน พระสงฆ์ ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียน และ ประชาชนในตำบลนาหนัง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย จำนวน 25 คน ผลการวิจัยพบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ในพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจเป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์ หมายถึงหลักการครองใจคน ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกันสังคหวัตถุ มี 4 ประการคือทานการให้การเสียสละการแบ่งปันเพื่อคนอื่น ปิยวาจาการพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวานสิ่งที่เป็นประโยชน์ อุดมจริยาการช่วยเหลือกัน และสมานัตตการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอโดยประพฤติตนมีความเสมอต้นเสมอปลายสภาพปัญหาการบริหารงานฝ่ายงานธุรการของผู้บริหาร ครูผู้สอน พระสงฆ์ ผู้ปกครองนักเรียน และชุมชนตำบลนาหนัง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย สภาพโดยทั่วไป บางคนไม่มีหลักธรรมหลักสังคหวัตถุ 4 แต่ยึดหลักการทำความดี ละเว้นชั่ว ให้ทาน ปิยวาจา อุดมจริยา บางคนไม่ช่วยเหลือชุมชน เพราะต้องทำงานหาเลี้ยงชีพ สมานัตตา บางคนไปเยี่ยมพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้ใน

* วันที่รับบทความ: 14 พฤษภาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ 14 มิถุนายน 2564; วันที่ตอบรับบทความ: 16 มิถุนายน 2564

Received: May 14, 2021; Revised: June 14, 2021; Accepted: June 16, 2021

โรงเรียนและในชุมชนตำบลนาหนึ่ง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย ทั้ง 4 อย่าง คือ ทาน ประยุทธ์ใช้ในสังคม ปิยวาจา ประยุทธ์ใช้จริยธรรม อุตถจริยา ประยุทธ์ใช้มนุษยธรรม สมานัตตา ประยุทธ์ใช้คุณธรรม

คำสำคัญ: การบริหาร; หลักสังคหวัตถุ4; นานางพัฒนาศึกษา

Abstracts

The purposes of this research were; 1) to study the principle of Sangahavathu four in Theravada Buddhism of the General administrative management in Na Nang Patthana Suksa School 2) to study the problem condition of General administrative management of Na Nang Patthana Suksa school in Phonpisai District, Nongkhai Province and 3) to study the General administrative management in accordance with the principle of Sangahavathu four of Na Nang Patthana Suksa School in Phonpisai District, Nongkhai Province. The key informants were selected by purposive sampling and using the method of the depth-interview. The key informants consisted of administrators, teachers, parents, students, and people in Na Nang Sub-district, Phonpisai District, Nongkhai Province including 25 subjects. The results of this research were found that the principle of Sangahavathu Four in Buddhism is the mental adherence and the foundation of public assistance meaning to maintain the popular morale of people in the compliance with the social assistance with love and good withes. The principles of Sangahavathu four are Dāna meaning donation or share for others. Piyavācā is to use the polite speech, sweet speech and the useful speech. Atthacariyā is useful conduct and Samānattā is to behave oneself properly in all circumstances. The problem situations of the General administration management of the administrators, teachers, Buddhist monks, students' parents and Na Nang community, Phonpisai District, Nongkhai Province were found that in general situations, some people did not have the principle of Sangahavathu four but to adhere the principle of doing good, avoiding an evil, by sharing, polite speech and to behave oneself in all circumstances. Some did not assist the community because they have to work for their lives. Samānattā some always go to visit their parents. The principles of Sangahavathu four are applied for schools and Na Nang community, Phonpisai District, Nongkhai Province in four aspects, that is, Dāna applied for society, Piyavācā for morality, Atthacariyā for human morality and Samānattā for virtues.

Keywords: Administration; Principle if Sangahavathu four; Na Nang Patthana Suksa

บทนำ

สังคมไทยปัจจุบัน เป็นสังคมที่เห็นคุณค่าทางวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ยิ่งพัฒนาไปเท่าใด จะยิ่งเกิดปัญหาจากการพัฒนาเท่านั้น ยังมีวัตถุนิยมองความต้องการมากเท่าใดยิ่งไม่รู้จักอ้ม ไม่รู้จักพอ คนไทยในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นมากมาย เช่น มีพฤติกรรมการแสดงออกที่รุนแรง ขาดเมตตา ทั้ง ๆ ที่พระพุทธศาสนาสอนว่า โลโกปตถมภิกขา เมตตา (พระไตรปิฎกเล่มที่ 23 ภาษาบาลี อักษรไทย พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 15 สุตต. อง. (4): สุตตก-อฏฐก-นวกนิปาตา: 2553 : 35)

เมตตธรรมเป็นเครื่องค้าจุนโลกทำให้คนไทยยุคใหม่ตกเป็นทาสของประเทศทุนนิยมที่ผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคมาเป็นเหยื่อล่อ ทำให้มนุษย์เกิดกิเลสอยากมีอยากได้สนับสนุนให้เกิดค่านิยมบริโภคผ่านสื่อต่าง ๆ โดยปราศจากการควบคุม เมื่อเกิดความอยากมี อยากได้ แต่ไม่มีเงินซื้อก็มักจะกระทำทุจริตเล็กน้อย ฉกชิงวิ่งราวดังที่เป็นข่าวอยู่เสมอ สังคมปัจจุบันจึงไร้ความมีน้ำใจ มนุษย์ชอบหมกมุ่นในกามคุณ เป็นที่รวมสิ่งชั่วร้ายทางเพศ สื่อลามกต่าง ๆ มากมาย มีสิ่งมอมเมาในรูปแบบการพนันต่าง ๆ อีกมาก เสพสิ่งเสพติด เช่น บุหรี่ ยาบ้า ยาไอซ์ เมื่อสังคมไทยตกอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมเช่นนี้ จึงหมกมุ่นจนถอนตัวไม่ขึ้น อีกทั้งคนส่วนใหญ่คิดว่า การมีความพร้อมทางวัตถุจะทำให้ชีวิตมีความสุข จึงชอบวิ่งตามวัตถุ ไขว่คว้าหาความร่ำรวยชีวิต สิ่งใดที่ยังไม่มีเหมือนคนทั่วไปจะพยายามดิ้นรนหาหา ความสุขทางใจไม่ได้จนตลอดชีวิต

คนไทยยุคใหม่ในปัจจุบันส่วนใหญ่นับถือพระรัตนตรัยเพียงลมปากเท่านั้นแต่มีพฤติกรรมสวนทางให้เลื่อมใสศรัทธาเป็นส่วนใหญ่ หลักสูตรวิชาพระพุทธศาสนามีหัวข้อที่ทันสมัยอยู่ข้อหนึ่งคือ ปัญหาทางจิตของประชาชนไทยที่ว่าทันสมัยเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่มีความสุขไม่มีปัญหาทางจิตไม่เหมือนกับประเทศที่เจริญหรือพัฒนาแล้วแต่มีคนเป็นโรคจิตหรือคนบ้าเพิ่มขึ้นแต่ปัจจุบันคนไทยตกอยู่ในสภาพไม่แตกต่างจากประเทศที่เจริญ หรือประเทศที่พัฒนาแล้วที่หมกมุ่นหลงใหลในวัตถุมากกว่าสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจ ทำให้เดินเข้าสู่สิ่งที่เรียกว่า อบายมุขได้ง่ายมากกว่าการเดินทางเข้าสู่วัด เพื่อบำเพ็ญบุญ บำเพ็ญทานบารมีเพื่อให้ชีวิตได้พบกับความสุข ความเจริญ (สารพันบทความ สำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ : 2562 : ออนไลน์)

สภาพปัญหาทางด้านจริยธรรมของสังคมไทยในปัจจุบัน ถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับต้น ๆ ของประเทศ ซึ่งปัญหาทางด้านจริยธรรมนั้นจะแฝงตัวอยู่กับทุกกลุ่มอายุและกลุ่มอาชีพ รวมถึงเด็กและเยาวชน ดังนั้นการแก้ปัญหาจริยธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม รวมถึงคนในสังคมซึ่งเด็กและเยาวชนจะเรียนรู้ซึมซับจากสิ่งรอบ ๆ ตัวดังนั้นการแก้ปัญหาทางด้านจริยธรรมของสังคมไทยควรเริ่มต้นจากการเปลี่ยนฐานคิดในการแก้ปัญหาทางจริยธรรมแบบแยกส่วนเป็นแบบองค์รวมในการแก้ปัญหาและพัฒนาจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไปพร้อม ๆ กับการเร่งแก้ปัญหาของผู้ใหญ่และคนในสังคมไทย

โรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีระบบการจัดการ ในรูปแบบโรงเรียนประจำ ห้องถิ่นในระดับตำบล ซึ่งมีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นจำนวนมากไม่ว่าจะเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน, อาจารย์ประจำชั้น, อาจารย์ประจำภาควิชาต่าง ๆ นักเรียนและเจ้าหน้าที่พนักงานประจำโรงเรียนเป็นต้น ซึ่งหน่วยงานจะไม่สามารถดำเนินการไปได้ หากขาดบุคลากรที่ยกตัวอย่างมา ประเด็นหลักคือปัญหาด้านคุณธรรมของบุคลากร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการปรับใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อพัฒนาคุณธรรมบุคลากรของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอโพธาราม จังหวัดกาญจนบุรี ผู้บริหารมีการบริหารด้วยรูปแบบใด ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษาเป็นอย่างไรมี

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอย่างไรนำเสนอผลวิจัยนี้เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารของโรงเรียนนาหนังพัฒนา
ศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ใช้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้
หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นหลักธรรมที่นำมาพัฒนาคุณธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักสังคหวัตถุ 4 ในพระพุทธศาสนาเถรวาท ของบุคลากรฝ่ายงานธุรการ ของ
โรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการบริหารฝ่ายงานธุรการ ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอนพ
พิสัย จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาการบริหารงานฝ่ายงานธุรการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา
อำเภอนพพิสัย จังหวัดหนองคาย

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยการวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้การบริหารงานฝ่ายงานธุรการ ด้วยหลักสังค
หวัตถุ 4 ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอนพพิสัย จังหวัดหนองคาย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดย
ใช้วิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เอกสารหลักที่ใช้คือพระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 ซึ่งผู้วิจัยกำหนดรูปแบบการวิจัยดังนี้

1.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยศึกษาจากบุคลากรในโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา
ในลักษณะองค์รวม คือมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงในกรณีของผู้ให้ข้อมูลหลัก และเลือกกลุ่ม
ตัวอย่างแบบสุ่มจากการสนทนา ในกรณีของผู้ให้ข้อมูลทั่วไป โดยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ด้านจำนวนและ
ผู้ให้ข้อมูล ดังนี้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายโดยการเลือกแบบ

เจาะจง จำนวน ๒๕ รูป/คน ได้แก่

1. พระภิกษุสงฆ์	2 รูป
2. ผู้อำนวยการโรงเรียน,รองผู้อำนวยการ	3 คน
3. ครูฝ่ายงานธุรการ	2 คน
4. ครูผู้สอน	5 คน
5. ผู้ปกครองนักเรียน	5 คน

6. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5,6 8 คน

รวมทั้งสิ้น จำนวน 25 รูป/คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการวิจัย ๓ ประเภท คือ

วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Dept Interviews) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และ

วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาชีวิตด้วยหลักสังคหวัตถุ ๔ ของบุคลากรในโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษาและกลุ่มผู้ปกครองได้แก่

1.2.1 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร ทฤษฎีระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรูปแบบการปรับใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานง่ายต่อการโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามาประมวลความรู้สรุปเป็นกรอบแนวคิดกำหนดขอบเขตการวิจัยและกำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3. สร้างสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิด เพื่อให้ครอบคลุมขอบเขตของการทำวิจัย

4. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จแล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงให้มีความตรงตามเนื้อหา

5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1.2.2 การตรวจสอบเครื่องมือ

นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา เพื่อความถูกต้องของแบบสอบถามดังนี้

1. พระครูพิศาลสารบัณฑิต รศ.ดร. ตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์หนองคาย

2. ผศ.ดร.บุญส่ง สินธุ์นอก ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

3. ผศ.ดร.อริย์ธัช เลิศรวมโชค ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตรมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

1.2.3 แบบสัมภาษณ์การวิจัย

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา

- ส่วนที่ 2 การศึกษาการปรับใช้หลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารงานฝ่ายธุรการของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา มีลักษณะเป็นแบบคำถามปลายเปิด แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดรูปแบบการปรับใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของบุคลากรฝ่ายธุรการโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา

ตอนที่ 2 หลักการปรับใช้ด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของบุคลากรฝ่ายธุรการโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา

ตอนที่ 3 รูปแบบการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของบุคลากรฝ่ายธุรการโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดข้อมูลและตัวชี้วัด เป็นการกำหนดว่าข้อมูลที่ต้องการมีอะไรบ้าง โดยการศึกษาและวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์หรือปัญหาของการวิจัยเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย และจะใช้อะไรเป็นตัวชี้วัดจึงจะได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2. กำหนดแหล่งข้อมูล รวมเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 25 รูป/คน

3. นำเครื่องมือวิจัยไปใช้สัมภาษณ์ (Interview) โดยคณะผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกสำหรับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักรวมเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้จำนวนทั้งสิ้น 25 รูป/คน

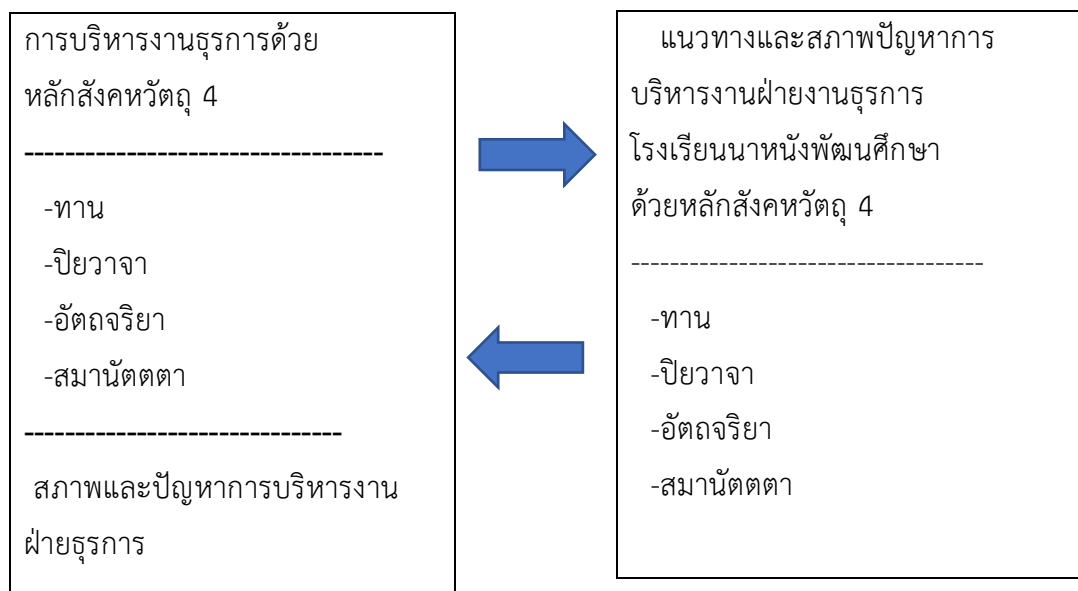
4. การสัมภาษณ์กลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบอาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตหนองคาย โดยนิมนต์/เชิญผู้ให้ข้อมูล ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษามาร่วมสนทนา เพื่อให้ข้อมูลนำมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากการรวบรวมที่มีอยู่อย่างเป็นระบบ สะดวก และง่ายต่อการค้นหาข้อมูล ในการจัดทำแฟ้มเพื่อประโยชน์ต่อการค้นหาข้อมูล ประกอบด้วย แฟ้มข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกและการสนทนากลุ่มหรือสัมภาษณ์กลุ่มย่อยหรือสนทนากลุ่มย่อยประกอบด้วยข้อมูล 2 ส่วน คือ

- ข้อมูลที่เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์และแบบบันทึกการสนทนากลุ่มประกอบด้วย ชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญ วันที่ ช่วงเวลา สถานที่สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ครั้งที่ ชื่อผู้สัมภาษณ์ บทสัมภาษณ์
- ข้อมูลที่เป็นแบบวิเคราะห์การสัมภาษณ์เจาะลึก/การสนทนากลุ่ม หรือสัมมนากลุ่มย่อย ซึ่งประกอบด้วยชื่อผู้ให้ข้อมูล ชื่อผู้สัมภาษณ์ คำหลักบรรยาย เหตุการณ์/สถานการณ์ และการตีความเบื้องต้นแล้วจึงทำการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การบริหารงานฝ่ายงานธุรการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษาอำเภอโพธารักษ์ จังหวัดหนองคาย สรุปได้ว่า

1.หลักสังคหวัตถุ 4ในพระพุทธศาสนาเถรวาท เป็นธรรมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกันเป็นธรรมที่เป็นที่ตั้งแห่งการสงเคราะห์กัน หมายถึงหลักการครองใจคนหลักยึดเหนี่ยวใจกันไว้หลักสังคหวัตถุ 4หลักการอยู่กันด้วยความรักความปรารถนาดีต่อกันสังคหวัตถุ 4ประการคือการให้การเสียสละการแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่คนอื่นช่วยปลูกฝังให้เป็นคนที่ไม่เห็นแก่ตัวแบ่งปันกันซึ่งกันและกัน ปิยวาจาการพูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพอ่อนหวานไพเราะจริงใจไม่พูดหยาบคายก้าวร้าวพูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับ

กาลเทศะอัตถจริยา การช่วยเหลือกัน และสมานัตตการเป็นผู้มีความสม่ำเสมอโดยประพฤตินั้นมีความเสมอต้นเสมอปลาย

2. ผลการวิจัย สภาพปัญหาการบริหารงานฝ่ายงานธุรการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษาอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคายสภาพโดยทั่วไปได้มีผลกระทบโดยยึดถือตายตัว แต่ยึดหลักการทำความดี ละเว้นชั่ว บางคนรักษาศีล 5 ไม่ครบ เพราะก็ต้องดื่มเข้าสังคม ด้านทาน บางคนจะมีปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ การหาเลี้ยงชีพ จึงทำทานได้ไม่มาก ด้านปิยวาจา การพูดจามีปัญหาในบางครั้ง อาจทำให้เกิดอารมณ์เสียได้ ด้านอัตถจริยา บางคนไม่ค่อยมีเวลามาร่วมกิจกรรมของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษากับชุมชนตำบลนาหนังเพราะต้องรวมกิจกรรม ด้านสมานัตตตา บางคนมีภารกิจงานที่ย่งยาก หาเวลาไปดูแลหรือไปเยี่ยมพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอที่เคยทำ

3.การบริหารงานฝ่ายงานธุรการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย

1. ทาน การประยุกต์ใช้ในการบริหารงานฝ่ายงานธุรการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา ในด้านสังคม ชุมชน คือ สังคมรูปแบบหนึ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน โดยการใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่ายสังคมที่ไม่มีข้อจำกัดทางภูมิประเทศ เขตแดน หรือระยะทาง เพื่อสร้างกลุ่มหรือสังคมที่มีความสนใจหรือมีเป้าหมายในเรื่องเดียวกัน ชุมชนเสมือนจริงมีการเติบโตอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง การให้ทาน หรือการบริจาค จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม หรือสังคมและในโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา จึงนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนที่รู้จักการศึกษาค้นคว้าทั้งในชีวิตประจำวัน ในสังคม คือ การให้สิ่งของแก่ผู้อื่นตามกำลังทรัพย์ของตนเอง โดยตัวเองไม่เดือดร้อน ทำทานให้เงินแก่คนขอทาน เพราะต้องดิ้นรนในการเลี้ยงชีพ การให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ ให้สติแนะนำเพื่อนในทางที่ถูกต้อง ตลอดถึงการให้กำลังใจแก่เพื่อนที่มีความทุกข์ด้วย การแบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อนเป็นบางโอกาส เช่น การให้ของขวัญวันเกิดแก่เพื่อน การแนะนำความรู้ในการดำรงชีวิต การแนะนำหลักธรรมะให้แก่คนในครอบครัว ญาติ และเพื่อน ๆ การเสียสละสิ่งของตัวเองให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น การบริจาคผ้าขาวห่อศพ โรงศพแก่มูลนิธิการกุศลต่าง ๆ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส การให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน การบริจาคยารักษาโรคให้กับชุมชน การบริจาคสิ่งของให้แก่ บ้านเด็กกำพร้า บ้านพักคนชรา บ้านเด็กที่มีปัญหาทางสมอง เป็นต้น การเสียสละ กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อส่วนรวม การช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลังความสามารถของตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ผู้ตกทุกข์ได้ยาก การทำทานโดยการช่วยเหลือคนพิการ ให้เงินแก่ขอทาน การช่วยเหลือผู้อื่นทุก ๆ ด้าน ที่สามารถช่วยเหลือได้ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือชุมชน มีจิตสาธารณะ การทำโรงทานอาหารแจกจ่าย ในงานบุญต่าง ๆ เช่น บุญกฐิน ผ้าป่า ตลอดจนถึงสนามสอบนันทกรรมในวัดต่าง ๆ

2. **ปียวาจา การประยุกต์ใช้ในโรงเรียนนาหนังสือพัฒนาศึกษา ในด้านจริยธรรม** ทศชนะนักวิชาการกล่าวไว้ว่า “จริยธรรม” หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออก พฤติกรรมการปฏิบัติของบุคคลที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง และอยู่ในกรอบของศีลธรรม ถือในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี สามารถคิดและตัดสินใจได้ว่าสิ่งไหน ควร-ไม่ควร ดี-ไม่ดี ถูก-ผิด ดังนั้น ชาวชุมชนมีชัยนำปียวาจาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในด้านจริยธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเห็นได้ชัดเจน คือ การพูดกับคนในครอบครัวและผู้อื่นด้วยความจริงใจ การพูดกับเพื่อนบ้านด้วยความเป็นกัลยาณมิตร การพูดในที่ชุมชนให้คนเชื่อถือและยอมรับ การพูดให้เกียรติซึ่งกันและกัน ไม่ดูถูก หรือเหยียดหยามคนอื่น สำหรับพระสงฆ์, ผู้อำนวยการและรองผู้อำนวยการ, ครูฝ่ายงานธุรการ, ครูผู้สอน, ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5,6 แนะนำสุขภาพขั้นพื้นฐานให้สมาชิกทราบเรื่องการอนามัยเบื้องต้น การพูดเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในชุมชน พูดแนะนำเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม การสื่อสารให้สมาชิกได้ทราบข้อมูลจากหน่วยงานรัฐด้วยความเข้าใจ การประเมินสถานการณ์ก่อนจะพูด การเป็นผู้พูดที่ดีและผู้ฟังที่ดี การมีมารยาทในการพูด ใช้กิริยามารยาทในการแสดงออกให้เห็น

3. **อถถจริยา การประยุกต์ใช้ในโรงเรียนนาหนังสือพัฒนาศึกษาในด้านมนุษยธรรม** ให้มีความรู้ มีมนุษยธรรม หมายถึง ธรรมของคน ธรรมที่มนุษย์พึงมีต่อกัน มีเมตตา กรุณา ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนนาหนังสือพัฒนาศึกษานำอถถจริยาไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในด้านมนุษยธรรม คือ การช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อประสบอุบัติเหตุ โดยการแจ้งหน่วยกู้ภัย แจ้งตำรวจ การช่วยผู้ยากจนกว่า การทำบุญบริจาคเงินให้ทางวัด เพื่อการกุศล การช่วยงานวัด การบริจาคผ้าขาวห่อศพ โรงศพแก่มูลนิธิการกุศลต่าง ๆ การช่วยงานชุมชนด้วยกำลังกายในการจัดโต๊ะ ต้อนรับแขก เกือบขยะ อย่างเต็มที่ การ ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น บริจาคสิ่งของ ช่วยงานชุมชน ร่วมพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือคนยากจนบริจาคเสื้อผ้า สิ่งของ และช่วยงานบุญ งานวัด ให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อเพื่อนมีความทุกข์เรื่องปัญหาครอบครัว ปัญหาหนี้สิน ให้ความช่วยเหลือคนที่คิดจะฆ่าตัวตาย เตือนสติให้รักชีวิตตัวเองกว่าจะเกิดมาเป็นคนแสนยาก และจะทำให้พ่อแม่ ครอบครัวเสียใจด้วยในที่สุดก็กลับใจไม่ฆ่าตัวตาย การขายสินค้าโดยเอากำไรไม่มาก การทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดีให้ลูกเห็น สอนลูกหลานให้ทำตัวเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ต่อสังคม เคารพครูอาจารย์ และช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่ทำได้ หากเขาประพฤติไม่ดี ก็จะแนะนำให้เขาทำดี ช่วยเหลืองานในมูลนิธิเพื่อการกุศล หน่วยกู้ภัย บริจาคยาในงานบุญ งานกุศลต่าง ๆ งานกาชาด การช่วยเหลืออาจารย์ที่มหาวิทยาลัยที่เคยเรียนมาเมื่ออาจารย์เรียกใช้งาน นวดแผนไทยรักษาให้กับสมาชิกชุมชนในราคาอย่ามเยา และสอนการนวดแผนไทยขั้นเบื้องต้นเพื่อรักษาตนเองในขั้นพื้นฐานได้ การตัดผม ตัดเล็บ สระผมให้กับผู้ป่วยติดเตียงตามบ้านต่าง ๆ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย แนะนำการทำสมาธิแบบง่ายๆ ชวนเพื่อน ๆ และคนในครอบครัวไปปฏิบัติที่สำนักปฏิบัติธรรม มีการทำบุญของหน่วยงานด้วยความซื่อสัตย์ และจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา จัดให้มีการเรียนรู้ตามหลักอถถจริยา มีความเมตตา กรุณา ในการดำเนินชีวิต

4. สมานัตตการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียนในโรงเรียนนาหนังพัฒนา

ศึกษาในด้านคุณธรรม มีคุณธรรม หมายถึงความประพฤติที่ดีที่ชอบ หรือธรรมในระดับศีล หรือกรอบปฏิบัติที่ดี เกี่ยวกับความรู้สึกรับผิดชอบ บริสุทธิ์ เกี่ยวกับจิตใจและหลักความประพฤติที่ดีสำหรับบุคคลพึงปฏิบัติ ดังนั้น นักเรียนในโรงเรียนนาหนังพัฒนาศึกษา นำสมานัตตการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในด้านคุณธรรม โดยเฉพาะความกตัญญู เช่น การสำนึกในพระคุณผู้มีบุญคุณไม่ลืมท่าน เยี่ยมเยียนท่านอยู่เสมอ ดูแลท่านเมื่อเวลาท่านเจ็บป่วย การประพฤติคนที่ดี เช่น การรักษาศีล เจริญเมตตาภาวนาเป็นประจำ อีกทั้งได้แนะนำทางนักเรียนในโรงเรียนนาหนังพัฒนาศึกษาและเพื่อนในชุมชนปฏิบัติธรรมด้วยกันอยู่เสมอ ๆ มีความซื่อสัตย์ต่อครอบครัว ไม่นอกใจภรรยา มีความจริงใจต่อเพื่อน และทุ่มเทช่วยเหลือชุมชนอย่างสม่ำเสมอ การทำบุญอยู่เสมอ ๆ เพื่อสะสมบุญให้เพิ่มพูนขึ้น คิดว่าผลบุญก็จะตอบสนองเรา ไม่นานชาติปัจจุบัน ก็ชาติหน้า การทำความดีให้เสมอตัว การทำตัวแบบเสมอต้นเสมอปลายต่อพ่อแม่ ญาติพี่น้อง เจ้านาย เพื่อนฝูง เช่น การไปเยี่ยมกราบเท้าพ่อแม่ ไม่กำหนดว่าจะเฉพาะวันสำคัญเท่านั้น การมีน้ำใจกับเพื่อน ๆ เช่น ถวายสารทุกข์พดลคุยกับเพื่อนฝูงอย่างสม่ำเสมอการทำงานอย่างเต็มความสามารถทั้งต่อหน้าและลับหลังเจ้านาย ไม่ประจบประแจงเจ้านายเอาดีใส่ตัวเอาชั่วใส่คนอื่น การทำบุญใส่บาตรทุกวัน การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ สนับสนุนให้กำลังใจคนในครอบครัวเมื่อทำความดี มีการชมเชยยกย่องอย่างเหมาะสม การขายสินค้าที่มีคุณภาพที่ดี ไม่หลอกลวง ปฏิบัติกับลูกค้าทุกคนอย่างเท่าเทียมเสมอกัน การให้ความเสมอภาคต่อลูกค้า การทำดีต้องทำให้ตลอด การปฏิบัติตนตามประเพณีไทย มีความสม่ำเสมอต่อญาติ ๆ หรือผู้ใหญ่ ที่เราเคารพ แบบเสมอต้นเสมอปลาย การทำบุญกับพระสงฆ์และบูรณะวัด อยู่เป็นประจำ เอาใจใส่ต่อครอบครัว การเคารพกฎระเบียบของหน่วยงาน การตรงต่อเวลา การประพฤติตัวเป็นตัวอย่างที่ดีต่อลูกน้อง การบริหารงานฝ่ายงานธุรการด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 ของโรงเรียนนาหนังพัฒนาศึกษา อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ส่วนมากนักเรียนของโรงเรียนนาหนังพัฒนาศึกษา อำเภอโพธิ์พิสัย ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี ทั้งด้านทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตการ มีเป็นส่วนน้อยที่พบว่ามีปัญหาเรื่องเวลา การหาเลี้ยงชีพ และปัญหาด้านเศรษฐกิจการเมือง และความยากจนของชุมชนในตำบลนาหนัง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

การวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้มีความสอดคล้องกับหลักพุทธธรรมอันจะทำให้เกิดการบริหารจัดการโรงเรียนประจำท้องถิ่นที่ดียิ่งขึ้นไปส่งผลให้เกิดกระบวนการพัฒนาโรงเรียนประจำท้องถิ่นให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น (สถาบันดำรงราชานุภาพร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2540 : 37) โรงเรียนนาหนังพัฒนาศึกษา เป็นอีกหน่วยงานหนึ่งที่มีระบบการจัดการ ในรูปแบบโรงเรียนประจำท้องถิ่นในระดับตำบล ซึ่งมีบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นจำนวน

มากไม่ว่าจะเป็น ผู้อำนวยการโรงเรียน,อาจารย์ประจำชั้น,อาจารย์ประจำภาควิชาต่าง ๆ นักเรียนและเจ้าหน้าที่พนักงานประจำโรงเรียนเป็นต้น ซึ่งหน่วยงานจะไม่สามารถดำเนินการไปได้ หากขาดบุคลากรที่ยกตัวอย่างมา แต่ในระบบการบริหารจัดการนั้นพบปัญหาต่าง ๆ มากมาย ประเด็นหลักคือปัญหาด้านคุณธรรมของบุคลากร ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการปรับใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เพื่อพัฒนาคุณธรรมบุคลากรของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา อำเภอพนมพิสัย จังหวัดหนองคาย ผู้บริหารมีการบริหารด้วยรูปแบบใด ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษาเป็นอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอย่างไรนำเสนอผลวิจัยนี้ เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ใช้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยใช้หลักสังคหวัตถุ ๔ เป็นหลักธรรมที่นำมาพัฒนาคุณธรรม 1. ทาน จากการศึกษาพบว่า ทาน หมายถึง ก่อกุศลกันด้วยการให้ การเสียสละ การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน ไม่เป็นคนเห็นแก่ตัว คือ การก่อกุศลกันด้วยการให้ หมายถึง การให้ การเสียสละ หรือ การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของ ๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ ฝ่ายเดียว ดังนั้น ในการอยู่ร่วมกันในสถานศึกษาและชุมชน สมาชิกควรมีการให้ คือ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกันการแบ่งปันอาหาร เสื้อผ้า ซึ่งกันและกัน การร่วมแรงร่วมใจลงแรงช่วยกันในงานที่ต้องทำร่วมกัน การทำทานต่อผู้ที่ด้อยโอกาสในชุมชนของเรา ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ (กรมการศาสนา, 2539 : 57) ให้ความหมายของคำว่า ทาน หมายถึง การให้วัตถุสิ่งของของตนเองแก่ผู้อื่น การเสียสละ ความเป็นคนใจกว้างรู้จักเสียสละ เผื่อแผ่ เห็นใจคนอื่น ถ้ามองในแง่การปฏิบัติต่อกัน ท่านมุ่งถึงการเฉลี่ย เจือจางต่อเพื่อนบ้าน เพื่อนมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตทั่ว ๆ ไป เพื่อให้เขาเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข การเฉลี่ยแบ่งปันกันนี้ อาจจะเป็นการแบ่งวัตถุที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค หรือ การเฉลี่ยแรงงานช่วยเหลือ เช่น การวานกัน การลงแขกเกี่ยวข้าวเพื่อให้งานสำเร็จโดยเร็ว และรวมถึงการที่บุคคลมีน้ำใจห่วงใยกัน โดยให้กำลังใจเมื่อยามเจ็บป่วย หรือ อยู่ในสภาพลำบากตลอดจนการให้สติ เมื่อผู้อื่นกำลังดำเนินชีวิตที่ผิดและ (ไสว มาลาทอง, 2552 : 67) ให้ความหมายของคำว่า ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันของ ๆ ตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่นไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้ จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่เห็นแก่ตัว เราควรคำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สินของที่เราหามาได้ มิใช่สิ่งจริงยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวเอาไปได้ทั้งโลกอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้ สภาพปัญหาทางด้านจริยธรรมของสังคมไทยในปัจจุบัน ถือว่าเป็นปัญหาที่สำคัญในระดับต้น ๆ ของประเทศ ซึ่งปัญหาทางด้านจริยธรรมนั้นจะแฝงตัวอยู่กับทุกกลุ่มอายุและกลุ่มอาชีพ รวมถึงเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของชาติเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีปัญหาการขาดจริยธรรม และดูเหมือนกับว่าจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นการแก้ปัญหาจริยธรรมในกลุ่มเด็กและเยาวชนมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับแก้ไขอย่างเร่งด่วน ซึ่งจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยมีรัฐบาลเป็นต้นแบบที่ดี และเป็นเจ้าภาพในการขับเคลื่อนแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องแบบเป็นรูปธรรมโดยเฉพาะสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่จะเข้าสู่กลุ่ม

เด็กและเยาวชนเพราะสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาของเด็กและเยาวชนเกิดขึ้นจากการขาดจริยธรรมของผู้ใหญ่ รวมถึงคนในสังคมซึ่งเด็กและเยาวชนจะเรียนรู้ซึมซับจากสิ่งรอบ ๆ ตัว ดังนั้นการแก้ปัญหาทางด้านจริยธรรมของสังคมไทยควรเริ่มต้นจากการเปลี่ยนฐานคิดในการแก้ปัญหาทางจริยธรรมแบบแยกส่วนเป็นแบบองค์รวมในการแก้ปัญหาและพัฒนา

2. ปิยวาจา จากการศึกษาพบว่า หมายถึง ปิยวาจา หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะอ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และเหมาะสมกับกาลเทศะการใช้วาจาประสานไมตรี หมายถึง การพูดจาที่สุภาพไพเราะอ่อนหวาน พูดอย่างความจริงใจไม่ก้าวร้าว ไม่หยาบคาย พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับกาลเทศะ ดังนั้น การอยู่ร่วมกันในชุมชนหรือสังคม การพูดจាកันพูด หรือการเจรจาด้วยความปรารถนาดีที่มีต่อกัน จะต้องเว้นจากการพูดเท็จ เว้นจากการพูดส่อเสียด เว้นจากการพูดคำหยาบ และเว้นจากการพูดเพ้อเจ้อซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ(พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549 : 35) ได้กล่าวว่า ปิยวาจา หมายถึง การพูด ถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน (วจีไพเราะ) นักบริหารที่ดีจะรู้จักผูกใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน คำพูดหยาบคาย กระด้างผูกใจใครไม่ได้ ตามปกติคนเราจะมัดสิ่งของต้องใช้ของอ่อน เช่น เชือก หรือลวดมัดในทำนองเดียวกันเราจะมัดใจคนได้ก็ด้วยถ้อยคำอ่อนหวาน ดังโคลงโลกนิติที่ว่าอ่อนหวานมากมิตรล้น เหลือหลายหยาบบ่มิเกลอรายเกลื่อนไกลัดจดวงศศิฉาย ดาวดาษประดับนาสุริยะส่องดาราไรเมื่อร้อนแรง แสงและ (อรศิริ เกตุศรีพงษ์, 2550 : 43-46) ให้ความหมายของคำว่า ปิยวาจา หมายถึง การแบ่งปันคำพูดดี ๆ คำพูดที่ไพเราะ พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์เหมาะกับกาลเทศะ พูดให้กำลังใจกัน ซึ่งในมุมมองของผู้เขียนเห็นว่า “ปิยวาจา” มีความสำคัญมากต่อการจัดการความรู้ในองค์การเพราะการจะนำเครื่องมือต่าง ๆ มาใช้ในกระบวนการจัดการความรู้ เพื่อที่จะดึงความรู้ที่ฝังอยู่ในตัวคน (**Tacit Knowledge**) ออกมาแลกเปลี่ยนกันนั้นต้องใช้ลักษณะของการสื่อสารเป็นหลักในยุคปัจจุบัน

3. อตถจริยา จากการศึกษาพบว่า หมายถึง การปฏิบัติในการบริหารฝ่ายธุรการจัดการในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น การสงเคราะห์ทุกชนิด หรือการปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ดังนั้น ในชุมชนควรรักษาระเบียบวินัย ให้การสงเคราะห์ทุกชนิดต่อเพื่อนในชุมชน และมีความยุติธรรมต่อสมาชิกในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2548:56) ได้ให้คำจำกัดความไว้ในพจนานุกรม พุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรมว่า “สมานัตตตา หมายถึง ความมีตนเสมอ คือ ทำตนเสมอด้านเสมอปลายปฏิบัติสัมาเสมอกันในชนทั้งหลาย และเสมอในสุขทุกข์โดยรวมกันรับรู้ร่วมแก้ไข ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะ ภาวะบุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม ถูกต้องตามธรรมในแต่ละกรณี และ (วิทย์ วิศทเวทย์ และ เสถียรพงษ์ วรรณปก, 2544 : 194) อธิบายถึงอตถจริยา ไว้ในหนังสือเรียนสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พระพุทธศาสนา พอสรุปได้ดังนี้ อตถจริยา คือ ประพฤติในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น ถึงแม้ว่านักเรียนจะอยู่ในวัยเรียน แต่ก็สามารถบรรลุถึงธรรมข้อนี้ได้ง่ายด้วยการปฏิบัติตามแนวทางที่ปฏิบัติมา

1. มีความประพฤติชอบทางกายเรียกว่า “กายสุจริต” ได้แก่

- 1) เว้นจากการทำลายชีวิต
- 2) เว้นจากการลักทรัพย์ฉ้อโกงทรัพย์
- 3) เว้นจากการประพฤติดินในกาม

2. มีความประพฤติชอบทางวาจาเรียกว่า “วจีสุจริต” ได้แก่

- 1) เว้นจากการพูดเท็จ
- 2) เว้นจากการพูดส่อเสียด
- 3) เว้นจากการพูดคำหยาบ
- 4) เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ

3. มีความประพฤติชอบทางใจเรียกว่า “มโนสุจริต” ได้แก่

- 1) ไม่โลภอยากได้ของผู้อื่น
- 2) ไม่พยายามปองร้ายผู้อื่น
- 3) เห็นชอบตามทำนองคลองธรรม

4. สมานัตตา จากการศึกษาพบว่า หมายถึงสภาพปัญหา โดยภาพรวม ซึ่งมีหลายหมู่หลากหลาย อาชีพ ส่วนมากจะเป็นอาชีพค้าขาย รับจ้าง นวดแผนไทย รับราชการบางส่วน สภาพโดยทั่วไปต้องหาเลี้ยงชีพ ตื่นเช้าขึ้นมาต้องรีบไปทำงาน มีการพบปะกันในบางครั้ง เป็นชุมชนขนาดใหญ่ ส่วนมากก็ไม่ค่อยได้มาประชุมกับชุมชน เพราะงานรัดตัว แต่เพื่อนสมาชิกของชุมชนก็จะมาแจ้งข่าวอยู่เสมอการประชาสัมพันธ์ของชุมชนจะแจ้งทางไลน์กลุ่มให้สมาชิกทราบข่าวสารของกลุ่ม จะมีปัญหากับผู้สูงอายุที่ไม่ได้เล่นไลน์ อาจไม่ทราบข่าวสาร มีการปลูกกุหลาบเป็นรายได้เสริมที่ชุมชนตอนกลางเกิดมลพิษจากยาฆ่าแมลง ซึ่งจะส่งกลิ่นเหม็นสารเคมีหลายชั่วโมง อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพต่อประชาชนที่อยู่คุ่มดองกลาง ที่สวนสาธารณะหนองดิน ชุมชนมีการเดินแอโรบิคตอนเย็นทุกวันจันทร์ถึงศุกร์ ก็ได้ไปออกกำลังกายกับเพื่อนๆ เพราะค้าขายถึงดึก และก็ไม่ค่อยได้ไปร่วมประชุมหรือพบปะกับเพื่อน ๆ เพราะต้องทำมาหากิน มีบางคนในชุมชนไม่ได้ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร อาจจะเป็นเพราะเกิดความไม่พอใจ ในการชุบชีบนินทาว่าร้ายของเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม หรือเกิดการขัดแย้งด้านความคิดเห็นเมื่อมีการประชุมของชุมชนจะไปร่วมงานบุญของชุมชนนาน ๆ ครั้ง เพราะต้องทำงานไม่ค่อยมีเวลา งานของชุมชน ส่วนมากจะเป็นไปตามนโยบายของรัฐ เช่น โครงการไทยนิยม เงินกองทุนหมู่บ้าน จะมีปัญหาที่ผู้กู้แล้วไม่คืน คนค้าประกันต้องรับผิดชอบติดตามเพื่อน ๆ หรือญาติ ๆ ของผู้กู้มาขอใช้เงินที่กู้ยืม ถึงแม้จะมีกฎหมายเรื่องค้าประกันออกใหม่ก็ตาม ก็ต้องตามผู้กู้ยู่ดี ทำให้เสียเวลาทำมาหากิน การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย การร่วมทุกข์ร่วมสุขในทุกคราวหมายถึง การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลายซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2549 : 56) ได้กล่าวว่าสมานัตตา หมายถึง การวางตัวสม่ำเสมอ (วางตนพอดี) เมื่อนักบริหารไม่

ทอดทิ้งผู้ร่วมงานทั้งหลายเขาจึงจะสามารถสร้างทีมงานขึ้นมาได้ นั่นคือถือคติว่า “มีทุกข์ร่วมทุกข์ มีสุขร่วมสุข” นักบริหารต้องกล้ารับผิดชอบในผลการตัดสินใจของตนเอง ถ้าผลเสียตกมาถึงผู้ปฏิบัติตามคำสั่งของตน นักบริหารต้องออกมาปกป้องคนนั้น ไม่ใช่หนีเอาตัวรอดตามลำพัง ตัวอย่างคนที่มีสมานัตตาก็คือคนที่เป็ “เพื่อนตาย” ในโคลงบทนี้ เพื่อนกิน สิ้นทรัพย์แล้วแหงนหน้าง่าย หลายหมื่นปีมาได้ เพื่อนตาย ถ้ายาแทนชี-วาวาตมีหายาก ผาณิตไ้ยากแท้จักหาและ (กรมวิชาการ, 2539 : 58) อธิบายถึงคำว่าสมานัตตดา ไว้ในหนังสือเรียนสังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พระพุทธศาสนา ว่า “สมานัตตดา คือการทำตนเสมอต้นเสมอปลาย รู้จักวางตัวให้เข้ากับผู้อื่น ได้ในทางที่ชอบเป็นมิตรเข้ากันได้กับทุกคน” การอภิปรายผล ผู้วิจัยต้องนำเสนอผลการวิจัยพร้อมอธิบายเป็นเหตุเป็นผล แล้วจึงหยิบยกงานวิจัยอื่นมาสนับสนุน พร้อมกับอ้างอิงที่มาของงานวิจัยนั้น ๆ มนุษย์ในสังคมปัจจุบันชอบตรวจสอบคนอื่น ไม่ยอมหันมาตรวจสอบตนเอง ดังคำสอนที่ว่า จงเตือนตนด้วยตนเอง หรือจงตั้งตนไว้ในคุณธรรมก่อน แล้วจึงสอนคนอื่นทำได้เช่นนี้จึงจะไม่มัวหมอง ไม่ควรแต่คิดหาความผิดของคนอื่นหรือฐานะที่เขาทำหรือยังไม่ทำ แต่ควรพิจารณาตนว่า อะไรที่ตนทำแล้วหรือยังไม่กระทำ ระบบการศึกษาอบรมของไทยในปัจจุบัน ได้รับอิทธิพลจากประเทศทางตะวันตก สอนให้รู้เรื่องภายนอกตัวมิได้เน้นว่าเมื่อเรียนรู้เรื่องของคนอื่น แล้วให้หันมาตรวจสอบตนเองบ้างระบบการศึกษาเช่นนี้ เมื่อตนมีข้อบกพร่องอะไรกลับมองไม่เห็น หรือเห็นแต่แกล้งทำไม่สนใจ พฤติกรรมของมนุษย์ประการสำคัญ คือ มีศรัทธาเลือนลอย คนไทยนับถือพระนับถือเจ้าก็จริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นักเรียนโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา ควรจะมีศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนแบบครบวงจร มีคอมพิวเตอร์ประจำศูนย์ สามารถให้สมาชิกศึกษาหาข้อมูลทางระบบออนไลน์ เป็นห้องสมุดแบบอิเล็กทรอนิกส์ คัดค้นข้อมูลทางระบบออนไลน์ การวางระบบ link ข้อมูลเชื่อมโยง ข้อมูลกับท้องที่เวียงจังหวัดหนองคาย และหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่มีข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก และมีการป้องกันการติดเชื้อโรคใหม่ COVID-19 ด้วยมีการใส่หน้ากากอนามัย เว้นระยะห่าง ในสังคม

2. ควรมีเจ้าหน้าที่อนามัยประจำศูนย์ในตำบลนาหนังร่วมกับโรงเรียนและชุมชน เพื่อการรักษาในเบื้องต้นในสภาวะโรคติดต่อ โควิด 19 (COVID-19) ที่ชุมชนตำบลนาหนังต้องมีการคัดกรองก่อนถึงมือแพทย์

3. ควรสอนการทำบัญชีออมทรัพย์ในโรงเรียนทั้งครัวเรือน รับ-จ่าย อย่างง่าย ๆ เพื่อให้ชุมชนบ้านนาหนังจัดการการใช้จ่ายของตัวเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

2.1 สภาพโดยทั่วไปในการดำเนินงานของโรงเรียนนาหนังพัฒนศึกษา ส่วนมากได้ดำเนินงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 มีเป็นส่วนน้อยที่ไม่ได้มีหลักธรรมใดยึดถือตายตัว แต่ยึดหลักการทำ ความ

ดี ละเว้นชั่ว บางคนรักาศิล 5 ไม่ครบ เพราะก็ต้องดื่มเข้าสังคม ด้านทาน บางคนจะมีปัญหาเรื่องเศรษฐกิจ การหาเลี้ยงชีพ จึงทำทานได้ไม่มาก ด้านปิยวาจา การพูดจามีปัญหาในบางครั้ง ส่วนมากอาชีพค้าขาย พบลูกค้าหลายประเภท อาจทำให้เกิดอารมณ์เสียได้ ด้านอัตถจริยา บางคนไม่ค่อยมีเวลามาร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนเพราะต้องเรียนรู้การประกอบอาชีพ ด้านสมานัตตา บางคนมีภารกิจงานที่ย่งยาก ไม่มีเวลาดูแลหรือไปเยี่ยมพ่อแม่อย่างสม่ำเสมอ จากการวิเคราะห์สภาพปัญหา สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ ด้านครอบครัว ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจควรมีการเรียนการสอนวิชาชีฟต่าง ๆ ในโรงเรียนนาหนังสือพัฒนาศึกษาให้กลุ่มชนและแม่บ้านเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น นวดแผนไทย อาหารเครื่องต้มและขนมต่าง ๆ ตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย และวิชาชีพอื่น ๆ รวมถึงการสอนวิชาป้องกันตัว เช่น การป้องกันตัว คาราเต้ ยูโด มวยไทย มวยสากล และศิลปะป้องกันตัวชนิดอื่น ๆ

2.2 โรงเรียนนาหนังสือพัฒนาศึกษาของแต่ละโรงเรียน ควรจะเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชนแต่ละหมู่ เช่น มีห้องทำงานของนักเรียนศูนย์ชุมชนแบบครบวงจร มีคอมพิวเตอร์ประจำศูนย์หลายๆ เครื่อง สามารถให้สมาชิกศึกษาหาข้อมูลทางระบบออนไลน์ เป็นห้องสมุดแบบอิเล็กทรอนิกส์ คัดค้นข้อมูลทางระบบออนไลน์ การวางระบบ link ข้อมูลเชื่อมโยง ข้อมูลกับท้องเที่ยวจังหวัดหนองคาย และหน่วยงานราชการอื่น ๆ ที่มีข่าวสารอันเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก นักเรียนในโรงเรียนควรมีการสวดมนต์ไหว้พระทุกวันพระและปฏิบัติธรรม เติบงกรรม นั้งสมาธิ เพื่อเป็นการเจริญทางจิตใจ นอกเหนือจากการเจริญทางกาย ทางวัตถุ หลังจากการประชุมผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชน

2.3 ในแต่ละศูนย์รัฐควรส่งเสริมให้มีการฝึกวิชาชีพ และเครื่องเล่นกีฬาเพื่อให้บุตรหลานของสมาชิกมาออกกำลังกาย นอกเหนือการเต้นแอโรบิค เต้นบาสโลป และไม้กระบอง ควรมีเพิ่มเติมการสอนวิชาป้องกันตัว เช่น คาราเต้ ยูโด มวยไทย มวยสากล และศิลปะป้องกันตัว เป็นต้น ให้แก่สมาชิกชุมชน นักเรียนในโรงเรียนควรมีศูนย์กลางการให้ความรู้เรื่องธรรการในชุมชน ซึ่งเป็นงานด้านระเบียบการจัดคนทีความรู้ด้านฝีมือหัตถกรรม หรือสินค้าอื่น ๆ ในรูปแบบสหกรณ์ของสมาชิก มีเงินปันผลรายปี

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะ ต่อไปนี้

3.1 ควรศึกษาการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจากการบริหารฝ่ายธรรการจัดการในโรงเรียนอื่นและกลุ่มชุมชนอื่นว่ามีความเหมือนกันหรือแตกต่างกันจากการวิจัยครั้งนี้หรือไม่

3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการนำหลักสังคหวัตถุ ๔ ไปประยุกต์ใช้กับหลักพุทธธรรมอื่น

3.3 ควรศึกษาการบริหารฝ่ายธรรการจัดการของชุมชนตามหลักพุทธธรรมอื่น

เอกสารอ้างอิง

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). *คู่มือจริยศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- กรมวิชาการ. (2526). *หนังสือเรียนสังคมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- พระไตรปิฎกเล่มที่ 23 ภาษาบาลี อักษรไทย พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 15 สุตต. อง.(4 : สุตตก-อฏฐก-นวกนิပါတา.)
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). *พุทธวิธีการบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2548). *เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ*. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก จำกัด
- วิทย์ วิศทเวทย์ และ เสถียรพงษ์ วรรณปก. (2544). *หนังสือเรียนสังคมศึกษา รายวิชา ส 0111 พระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)*. กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
- ไสว มาลาทอง. (2552). *คู่มือการดำเนินงานเสริมสร้างศีลธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สถาบันดำรงราชานุภาพร่วมกับสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2540). *ปัญหาการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพมหานคร: ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- สารพันบทความสำนักพัฒนาการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์. (2562). คนไทยยุคใหม่ในปัจจุบัน. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 30 มีนาคม 2564. แหล่งที่มา: <http://hq.prd.go.th/prTechnicalDM>
- อรศิริ เกตุศรีพงษ์. (2550). สังคหวัตถุ 4 : วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการจัดการความรู้. *วารสาร Productivity World* เพื่อการเพิ่มผลผลิต. 12 (68), 43 – 46.